

PRESENTACIÓ DE LA RECUPERACIÓ DE LA MOIXIGANGA DE LLEIDA

ESBART DANSAIRE SÍCORIS "BALLET CIUTAT DE LLEIDA"

Data: 30 de març de 2011

Lloc: Sala Alfred Perenya de l'IMAC

Hora: 19 h

La recuperació de la Moixiganga de Lleida, ha estat prioritària per l'esbart Dansaire Sícoris des de que va sorgir l'iniciativa. En tot moment el grup ha estat conscient de la importància del fet i de la mateixa recuperació i representació a la ciutat. La presentació vol donar a conèixer la mateixa recuperació, l'estructura del ball, el vestuari, i la música, a totes aquelles entitats, institucions i ciutat en general, tot just uns dies abans de la sortida al carrer, el proper dia 02 d'abril del 2011, dins els actes de la Diada Cultural Popular.

A l'acte hi intervindran:

-Sra. Montse Parra, regidora de cultura

-Sra. Sandra Baena directora de l'esbart, Esbart Dansaire Sícoris

-Sr. Xavier Pomés membre de l'Esbart Dansaire Sícoris, Recuperació de la Moixiganga de Lleida.

LA MOIXIGANGA DE LLEIDA I EL BALL DE LA TORRE

L'ESBART

L'Esbart Dansaire Sícoris "Ballet Ciutat de Lleida", des de la seva fundació el 1971, ha estat fidel a uns principis bàsics de tota entitat folklòrica i cultural, la divulgació del nostre folklore i de la nostra cultura, ballant les danses dels països catalans més tradicionals, ballant danses esceneografiades pels millors coreògrafs del país, i d'altres de nova creació, i fent una tasca de recerca i investigació de danses oblidades pel pas del temps, fent-ne difusió i enaltint-les en cada acte, actuació o col·laboració.

L'OBJECTIU DE LA RECUPERACIÓ

El primer objectiu és la recuperació d'un element folklòric i festiu de la ciutat de Lleida, desaparegut l'any 1946, per donar-lo a conèixer arreu i poder-ne gaudir en cada festa de la ciutat, tal com marquen els antics documents, fent de cada sortida un acte referent i, al mateix temps, poder ampliar la recuperació d'un seguit de danses que un dia van fer gaudir la població de Lleida i que fins ara restaven en l'oblit.

MATERIALITZACIÓ DE LA RECUPERACIÓ

Com tota dansa, com tota partitura escrita, la seva finalitat més pura és poder ser representada arreu. És aquesta també, una de les finalitats de la recuperació de la Moixiganga de Lleida, la seva representació, la seva interpretació dins el seguici de la Festa Major i dins els actes més solemnes de la ciutat, com era en un passat proper.

D'altra banda, però, hi ha d'altres valors inqüestionables: l'aportació d'un element festiu de proximitat amb la gent, i la divulgació de la seva existència i la seva història.

PETITA INTRODUCCIÓ AL BALL

Per a l'Esbart Dansaire, la Moixiganga és la dansa més emblemàtica de la nostra ciutat, i com no, una de les més significatives a nivell de país. I que per diferents circumstàncies, es va deixar de representar l'any 1946.

Segons l'agrupació, la Moixiganga de Lleida és única i irreplicable tal com la coneixem actualment: única per la seva peculiaritat en el conjunt de les danses, per la seva barreja de quadres, alguns amb un caràcter pagà, més festiu, i d'altres de clara tendència religiosa, com poden ser la morra i l'enterro; irreplicable, ja que l'estructura de la dansa no ha estat mai pensada tal com la coneixem nosaltres actualment. Han estat els anys, les entrades de noves figures, les modificacions i les sortides d'altres quadres, les que han fet que sigui una peça única arreu.

Un seguit de dades cronològiques i d'interès variats van anar sorgint de diferents fonts. Llibres folklòrics, arxius, diaris, revistes de la ciutat, notes d'antigues actuacions, situacions, anècdotes, i articles del moment són la base d'un recull arxivístic. Tot això havia de tenir una valoració exhaustiva, sense fer cap estudi antropològic, però sí era obligada una petita comparació amb altres moixigangues existents arreu del país, per tal de poder arribar a unes possibles conclusions respecte la història de la nostra dansa.

La tasca de reorganitzar les dades trobades, les notes coreogràfiques i attrezzo, per a posteriorment coreografiar la nova línia de la dansa, ha estat duta a terme pel Xavier Pomés i Lacalle, membre de l'Esbart Dansaire Sícoris.

La paraula "moixiganga" ens porta a un ventall ampli de descripcions. Diferents antropòlegs i folkloristes han volgut, al llarg del temps, determinar o emmarcar el mot de la moixiganga en una època o en un estil propi de representació.

No oblidem que els mots de moixiganga o muixerangues són mots força corrents em els segles XVIII i XIX, per denominar un grup de persones que participaven en la representació d'algun tipus de ball de carrer de caràcter festiu, o d'alguna obra grotesca i de caràcter satíric.

La Moixiganga de Lleida, en un principi, no la podem incloure dins cap tipologia fixa de ball. Indiscutiblement, és una dansa de carrer, festiva, de participació, però no podem dir que la nostra moixiganga és una dansa religiosa com altres existents a Catalunya o València: la moixiganga de Sitges, la moixiganga de Tarragona, la moixiganga de Valls, la moixiganga d'Algemesí.

Tampoc la podem encasellar dins les moixigangues d'estil pagà, incorporant danses festives de carrer on predominaven els balls d'espases, de cercolets, de bastons, com per exemple, les representacions de Tauste. I molt menys entra dins els entremesos castellans, ja que no tenim cap mena de parlament satíric, ni vol explicar de veu cap argument o trama, deixant de banda que en cap moment vol representar cap acció grotesca o de menyspreu a l'actualitat del moment.

Vist això, només podem dir que la Moixiganga de Lleida té en exclusivitat un estil propi. Una estructura i forma que no la trobem en altres representacions. És el resultat d'una barreja de diferents elements, que en el pas del temps, s'han anat posant i treient, segons les necessitats del moment, i les circumstàncies dels organitzadors del passat.

Partim de la gran base de que les danses tenen vida pròpia i elles mateixes van fent-se el seu estil i la seva estructura amb l'ajut dels dansaires del moment. El pas del temps, la memòria dels balladors, les actualitzacions que van arribant de

diferents indrets, es van incorporant a les coreografies, a les melodies, canvis que són adaptats i acceptats.

D'altra banda, es vol remarcar la pròpia identificació del ball de la Torre, que encara avui dia és el punt final del ball de la moixiganga. Va ser per ell mateix un ball, un ball de Valencians, molt típic a les nostres contrades, i que funcionava independentment de totes les altres danses de festeig. Per la seva complexitat, amb el pas del temps, va acabar per reduir-se i desmembrar-se, convertint-se en els castells que tots coneixem avui en dia.

ALGUNS ANTECEDENTS DEL BALL DE LA MOIXIGANGA DE LLEIDA

Una de les primeres aparicions del ball de la Moixiganga de Lleida la trobem en el recull que fa el cronista Antonio Sanmartí, amb motiu de la visita reial de Carlos IV i família a la ciutat de Lleida el 1802.

"no lexos de los coches de los reyes se presenta una divertida mogiganga compuesta de quinze juvenes vestidos uniformes con chupa y calzón de indiana de diferentes colores y gorros altos a modo de turbantes adornados ricamente con varias joyas de plata y oro"

Visita de la reina Isabel II a Lleida al 1860

D'aquest mateix any 1860, en Josep Lladonosa i Pujol s'en fa ressó i diu: Existia el cor de l'Escolania que actuà en la vinguda d'Isabel II, la mogiganga i el ball dels bastonets, tot dirigit pel mestre Magí Pontí, la moixiganga actuava amb arcs d'arbust, el personal fou escollit entre els assilats de la Casa de Misericòrdia. Les Monges de L'Ensenyanza el 1860 eren les encarregades de fer els vestuaris i els arcs d'arbust (2) amb que actuava la moixiganga. La representació coreogràfica, mímica i musical estava composta per vuit parelles de joves.